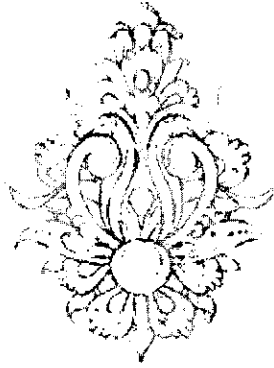

سُدرة المنتقم

فِي تَفْسِيرِ قُرْآنِ الْمِصْطَفَى

المستخرج من تراث العلامة
أبو الفضائل حسن زاده الآملی

حسین زاده آملی، حسن، ۱۳۰۷ -

سدره المنتهی فی تفسیر قرآن المصطفی المستخرج من تراث ابی الفضائل العلامة حسن زاده آملی -

۵۶۸ ص.

قم: الف. لام. میم، ۱۳۸۸.

ج: نمونه

۱۰۰۰/۰۰۰ تومان (ج. ۲)

ISBN 978 - 964 - 2894 - 15 - 4

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیما

کتابخانه

۱. تفاسیر شیعه - قرن ۱۴. الف. عنوان.

/ 179

BP ۹۸ / ح ۵

الف. لام. میم

سدره المنتهی
فی تفسیر قرآن المصطفی

مؤلف: حسن حسن زاده آملی

ناشر: الف. لام. میم

چاپ: توحید

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۸

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

بها: ۱۰۰۰۰ تومان

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۹۴-۱۵-۴

۰۹۱۷۳۰۴۰۶۸۸
۰۲۵۱-۷۸۳۷۸۷۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على خاتم النبيين
محمد المصطفى وجميع الأنبياء والمرسلين وسائر الأئمة المعصومين
وعباد الله الصالحين.

تفسير عظيم الشأن « سدره المنتهى » تفسير قرآن حكيم
که سالیانی از بیان و قلم این خردم علم: « حسن آملی » به نفوس شتافته
الى الكمال إلقاء وإهداء شدة است، مأد به ای الهی است که

اینک با أسلوبی مرغوب و نظمی مطلوب به همت والای تنی چند
از عزیزان فاضل و نائل بمعارف الهی به زیور طبع متحل شده است
و آخر دعویهم أن الحمد لله رب العالمین.

حسن آملی ۲۲ ذی الحجه ۱۴۲۹ هـ ق = اول دی ۱۳۸۷ هـ ش

حسن آملی

۲۲ ذی الحجه ۱۴۲۹ هـ ق = اول دی ۱۳۸۷ هـ ش

باسمه تعالی

آثار مکتوب اندیشمندان و بزرگان عرصه‌ی علم و دین، میراث جاودانی است تا جانهای آماده و پذیرا از این خوان گسترده بهره گیرند. مدّتی است که توفیق الهی رفیق‌مان گردید تا از میراث ماندگار حضرت علامه حسن‌زاده آملی مدظله‌العالی آنچه در تفسیر آیات آمده، جمع‌آوری گردد. جمعی از افاضل و شاگردان آن حضرت همت گماردند و بر این مهم فایق آمدند.

اینک آنچه پیش رو دارید، تلاش برادران و خواهران بزرگواری است که در چند جلد به محضر فرهیختگان و ارباب علم و معرفت تقدیم می‌گردد. برای آنکه همگان از این مآدبه‌ی الهی بهره‌مند شوند، هر جا نیاز به ترجمه بود، به پارسی برگردانده و در ذیل متن آورده شد. ترجمه آیات قرآن کریم، از ترجمه‌ی وزین و استوار جناب آقای دکتر ابوالقاسم امامی استفاده شده است.

از سعی و کوشش و همت بلیغ همگان در آماده‌سازی این اثر سترک کمال تشکر و امتنان دارم و از خداوند تبارک و تعالی توفیق روز افزون‌شان را خواهانم.

فهرست

فهرست.....	۹
صحف عرفانی تفسیر انفسی قرآن هستند.....	۲۱
سوره مانده.....	۲۳
اولین و آخرین آیه نازل شده بر پیامبر اکرم.....	۲۵
کعبین.....	۲۶
الولد سرّ آیه و نسبت آن با اصول حکمی.....	۲۷
پیامبران افتتاح به جنگ نکرده اند.....	۲۸
معنای وسیله.....	۲۹
شیر صورت علم است.....	۳۰
انسان کامل.....	۳۳
مرگ سیاه.....	۳۶
جمل کبیر آدم و جمل صغیر.....	۳۷
عقول مفارقه.....	۳۹
خلیفه ولیّ عباد است.....	۳۹
امامت.....	۴۱
طریق سلوک یا علم ارجل.....	۴۴
طعام روحانی و جسمانی.....	۴۵
انحاء ارتزاق در معرفت.....	۴۶
دستگاه عکسبرداری از عوالم ملک و ملکوت.....	۴۸
ارباب تحقیق و اصل طریق.....	۴۸
واقعۀ غدیر خم.....	۵۰

- ۵۱..... منزلت علیّ عالی اعلی
 ۵۳..... تفسیر صمد
 ۵۵..... عداوت یهود با اسلام و مسلمین
 ۵۶..... علم به اسرار دین الهی
 ۵۹..... اذن الله
 ۶۱..... خلیفه
 ۶۳..... مقام لایققی نفس ناطقه
 ۶۴..... ولایت تکوینی و تشریعی
 ۶۵..... حدوث ذاتی
 ۶۶..... حدوث و ظهور اشیاء در خارج
 ۶۹..... مرغ عیسی
 ۷۰..... اذن، اسم اعظم
 ۷۰..... دعا
 ۷۱..... اطلاقات نفس
 ۷۲..... مقام اختبار
 ۷۷..... ادب انبیاء
 ۷۹..... اسماء حسناى الهی و اقبال جذبه‌های بی مثال
 ۸۱..... سوره انعام
 ۸۳..... رحمت امتنان و رحمت وجوب
 ۸۴..... حکم اطلاق نفس بر خدای سبحان
 ۸۶..... مراد از حفظ وجود
 ۸۸..... پرهیز از اکل و شرب
 ۸۹..... انسان بر صورت رحمن خلق شده است
 ۹۰..... صور روح
 ۹۳..... جبر و تفویض
 ۹۴..... معاد
 ۹۹..... ضلالت
 ۱۰۲..... نصاب کمال

۱۰۳.....	مفاتیح غیب.....
۱۰۴.....	در مراتب علم واجب الوجود.....
۱۰۶.....	طریق استخراج مطالب از قرآن کریم.....
۱۰۸.....	ایجاد فعل به واسطه خداوند.....
۱۰۹.....	موجودات مجرد.....
۱۱۰.....	وسائط.....
۱۱۱.....	وصف خداوند به علم شریف حساب در قرآن کریم.....
۱۱۲.....	والد و والده.....
۱۱۳.....	حشر با ملکوت.....
۱۱۴.....	میزان اوسط.....
۱۱۵.....	معلول به حرکات علت متحرک است.....
۱۱۶.....	دین اسلام دین فطرت است.....
۱۱۸.....	موضوع عرفان.....
۱۱۹.....	میزان اکبر.....
۱۲۰.....	اسم شریف وهاب.....
۱۲۲.....	در وصف استاد.....
۱۲۳.....	میزان اصغر.....
۱۲۵.....	سیره انبیاء.....
۱۲۶.....	اقسام زیج.....
۱۲۸.....	حرف ذال.....
۱۲۹.....	رؤیت أبصار و بصائر.....
۱۳۱.....	صفات سلویه.....
۱۳۲.....	عدم رؤیت خداوند در قیامت.....
۱۳۳.....	مراد از رؤیت نزد اشعری.....
۱۳۵.....	عدم ادراک خداوند تعالی به أبصار.....
۱۵۱.....	شیطان همان ابلیس است.....
۱۵۳.....	اندیشیدن در نظام هستی.....
۱۵۴.....	حیرت و ضلال.....
۱۵۶.....	امتها ناطق اند به آنچه که رسل حق تعالی ناطقند.....

۱۵۸.....	أجته حشر و ثواب و عقاب دارند.....
۱۶۰.....	انبیاء انس و جن.....
۱۶۱.....	نظری و عملی.....
۱۶۲.....	تجلی جزا در مرآت وجود حق.....
۱۶۳.....	در بیان خطاب تعالوا.....
۱۶۴.....	عشق.....
۱۶۵.....	حرف ندا.....
۱۶۶.....	دستور العمل.....
۱۶۷.....	سیر حقی یا حرکت ایجادی.....
۱۶۸.....	حکمت قتل پسران.....
۱۷۰.....	تسخیر.....
۱۷۳.....	سوره اعراف.....
۱۷۵.....	معنای آدم در کلام پیامبر.....
۱۷۶.....	عزازیل.....
۱۷۷.....	عقاب فرع بر تکلیف است.....
۱۷۹.....	پیرامون آفرینش جن ها.....
۱۸۲.....	کتاب ابرار و کتاب فجار.....
۱۸۵.....	نحوه عود ارواح.....
۱۸۵.....	انسان کامل.....
۱۸۸.....	مراقبت و حضور.....
۱۸۸.....	فضول طعام و کلام.....
۱۹۰.....	خوراک و دستور العمل آن.....
۱۹۰.....	دستور العمل.....
۱۹۱.....	حرمت شرب خمر.....
۱۹۵.....	احکام اجته.....
۱۹۶.....	عدم محال بودن معرفت نفس و معرفت رب.....
۲۰۰.....	سیر معکوس در نظام وجود.....
۲۰۱.....	سیر صعودی.....

۲۰۲.....	عالم امر.....
۲۰۳.....	عالم خلق و عالم امر.....
۲۰۶.....	پیرامون آیه سخره و برکات آن.....
۲۱۰.....	تکلم.....
۲۱۱.....	ادراک نعم اخرویه.....
۲۱۲.....	ولایت تکوینی و تشریعی.....
۲۱۴.....	یدغی و یرجی.....
۲۱۵.....	اربعین کلیمی.....
۲۱۹.....	شرط رؤیت.....
۲۲۱.....	تجلی.....
۲۲۲.....	مراتب رؤیت.....
۲۲۴.....	فضل نبوت و مقام ولایت.....
۲۲۴.....	کلمه مبارکه رب.....
۲۲۵.....	جزا نفس عمل است.....
۲۲۶.....	ادب مع الله.....
۲۲۷.....	غضب موسی.....
۲۲۸.....	رحمت وسیع خداوند.....
۲۳۰.....	طرق رحمت.....
۲۳۱.....	امی بودن حضرت خاتم الانبیاء.....
۲۳۳.....	رؤیت در یوم قیامت.....
۲۳۶.....	عبد و رب.....
۲۳۷.....	ادب مع الله.....
۲۴۱.....	ذکر.....
۲۴۳.....	در بیان عدد مأثور در بعضی آیات.....
۲۴۵.....	سوره انفال.....
۲۴۷.....	خلوت شب.....
۲۴۸.....	مناسبت انسان با عالم إله.....
۲۵۰.....	مقام فناء فی الله.....

- ۲۵۱.....رامی خداست
 ۲۵۱.....آیس و وجود
 ۲۵۲.....غزوه بدر
 ۲۵۳.....سربانیات حسین بن منصور حلاج
 ۲۵۵.....نشئه عنصریه خالی از حجت نیست
 ۲۵۵.....جنود غیر متناهی اسماء و صفات در معیت سلطان وجودند
 ۲۵۶.....صورت معارف حقه الهیه در نشئه مادی
 ۲۵۷.....صلوة نظیر لیلۃ القدر است
 ۲۶۰.....تقوی متناسب با فرقان است
 ۲۶۳.....اعراض کلی از شواغل
 ۲۶۴.....استخاره
 ۲۶۴.....برهان و فلسفه الهی
 ۲۶۵.....بروز اشتباه بین دیدن در حس و خیال
 ۲۶۷.....تمثّل
 ۲۶۹.....مراعات نشئه انسانی و عدم هدم آن

 ۲۷۳.....سوره توبه
 ۲۷۵.....ترتیب آیات و سور توقیفی است
 ۲۷۶.....طرح ریزی قواعد دستوری علم نحو در قرآن
 ۲۷۸.....تأخذ وحدت
 ۲۷۸.....امر جزیه و تواضع
 ۲۸۰.....محو آثار علی علیه السلام توسط بنی امیه
 ۲۸۰.....قبول علم از جواهر عقول
 ۲۸۲.....طهارت
 ۲۸۴.....ده و دو پیک
 ۲۸۴.....کلمه شهر در قرآن
 ۲۸۵.....حروف کلمه توحید و بروج سماویه
 ۲۸۷.....جزا نفس عمل است
 ۲۹۱.....حق مجیب دعوت مضطربین است

۲۹۳.....	رکون.....
۲۹۴.....	جَنّت و نار عالم مقداری صوری اند.....
۲۹۵.....	ذمّ.....
۲۹۸.....	وداع با نفس.....
۲۹۸.....	رضا و غضب.....
۲۹۹.....	جزای مکلف موافق.....
۳۰۱.....	صدقات.....
۳۰۱.....	فهم خطاب محمدی.....
۳۰۳.....	سوره یونس.....
۳۰۵.....	مقاله‌ای در تفسیر آیه اوّل سوره یونس.....
۳۰۵.....	مشاهده حقایق و اسرار غریبه در عروج توسط پیامبر اکرم.....
۳۱۶.....	قمر حجاب شمس است.....
۳۱۸.....	تشکیک وجود.....
۳۲۰.....	هیئت و هندسه و حساب.....
۳۲۵.....	تقدیر و اندازه.....
۳۲۶.....	عاشقی کار شیر مردان است.....
۳۲۸.....	علم و عمل صالح.....
۳۳۰.....	امامت ریاست عامه است.....
۳۳۱.....	قرآن را صحابه جمع نکرده اند.....
۳۳۱.....	ترتیب آیات و سوره‌ها توقیفی است.....
۳۳۲.....	سمع و بینایی.....
۳۳۵.....	سمع افضل است یا بصر.....
۳۳۷.....	حق تبارک و تعالی ظالم نیست.....
۳۳۸.....	نفس الامر.....
۳۳۹.....	علم حق به جزئیات.....
۳۳۹.....	کثرت و وحدت.....
۳۴۱.....	غبطه انبیاء و شهداء در يوم قیامت.....
۳۴۲.....	بشارت دنیوی و اخروی.....

۳۴۳.....	کلید تنزل حقایق از غیب به شهادت
۳۴۵.....	ایمان فرعون.....
۳۴۹.....	عزم بر بازنگشتن.....
۳۵۲.....	انسان غیر از صورت است.....
۳۵۳.....	سوره هود.....
۳۵۵.....	انسان معجون افعال و احوال و ثبات خودش است.....
۳۵۶.....	اعراض از تعلقات و تصفیه خاطر.....
۳۵۸.....	فکر و ذکر.....
۳۵۹.....	صراط مستقیم.....
۳۶۲.....	باد دُبور.....
۳۶۵.....	تمثّل و رؤیت.....
۳۶۸.....	ملک و ملیک.....
۳۷۲.....	ظهور حضرت قائم.....
۳۷۳.....	منصب امامت زبینه چه کسی است.....
۳۷۴.....	اقسام مردم.....
۳۷۵.....	طوایف سلوک راه آخرت.....
۳۸۰.....	انبیاء و ورثه خادم امر الهی اند.....
۳۸۲.....	شیب.....
۳۸۲.....	در معنای رکون و مناسبت آن با منس.....
۳۸۵.....	علّت احتیاج به امام.....
۳۸۶.....	حیطه اقتدار ارواح عامه.....
۳۸۷.....	حسنات پاک کننده گناهان.....
۳۸۹.....	لذّت و ألم.....
۳۹۰.....	صفات رذیله برای نفس غواشی و بیگانه هستند.....
۳۹۳.....	آنچه بالذات است بالعرض را زایل می کند.....
۳۹۴.....	عالم غیب.....
۳۹۵.....	طریق تحصیل یقین.....
۳۹۶.....	عواقب ثناء.....

۳۹۷.....	قتل یا قصاص و پیامد آن.....
۳۹۸.....	عبادت و توکل.....
۴۰۱.....	سوره یوسف.....
۴۰۳.....	قرآن کتبی و قرآن عینی.....
۴۰۴.....	مراتب وحی در قرآن کریم.....
۴۰۶.....	مراتب معنی وحی.....
۴۰۸.....	تمثل.....
۴۰۹.....	رؤیای حضرت یوسف علیه السلام
۴۱۰.....	وجود از صقع وجوب است.....
۴۱۲.....	إصابة العین.....
۴۱۶.....	يعقوب علیه السلام
۴۱۷.....	روح و راحت.....
۴۱۹.....	ایمان در فرعون.....
۴۲۲.....	تأثیر اوقات در دعا و احوال داعی.....
۴۲۲.....	مراتب و معانی عرش.....
۴۲۴.....	ظهور مرئی بر صورت اصلی و غیر اصلی.....
۴۲۵.....	تأویل رؤیا.....
۴۲۷.....	ولایت از صفات الهیه است.....
۴۲۸.....	رسل حق تعالی به سوی عبد.....
۴۳۰.....	استعمال قوه خیال در حال توجه.....
۴۳۰.....	مقدمه برای وصول و عروج به اصل آن است.....
۴۳۱.....	رافضی‌ها.....
۴۳۳.....	دعوت به معارف الهی بر اساس برهان.....
۴۳۴.....	اهل حجاب و اهل کشف و وجود.....
۴۳۶.....	قرائت قرآن بر طبق هفت قرائت متواتر است.....
۴۳۶.....	نه قرائتهای خلاف معمول.....
۴۳۹.....	سوره رعد.....

۴۴۱.....	محیط دائره، سیر دوری کواکب، کلمه شهر
۴۴۲.....	جفت نر و ماده
۴۴۳.....	مثله و قطع عضو
۴۴۵.....	لیله القدر زمانی
۴۴۶.....	نسبت گناه و عقاب
۴۴۶.....	مثل الهیه و ارباب انواع
۴۵۰.....	صفای در طاعات
۴۵۰.....	جدول انسان
۴۵۱.....	باران ظهور
۴۵۳.....	نیل به حقائق نوری عقلی و سعه وجودی
۴۵۶.....	نفس مطمئنه
۴۵۷.....	وحدت صنع
۴۵۹.....	مراتب لوح و قلم
۴۶۰.....	محو و اثبات

۴۶۳.....	سوره ابراهیم
۴۶۵.....	وجودات امکانیه
۴۶۷.....	اسم الله
۴۶۹.....	علماء زارعند و قلوب مستعد مزرعه و علوم و معارف بذرند
۴۷۰.....	انسان کامل ثمره شجره وجود است
۴۷۱.....	معدلات و نقش آنها در استکمال وجودی
۴۷۲.....	سکوت و کلام اولیاء الله
۴۷۴.....	نفس من حیث هی مدرك کلیات است
۴۷۴.....	علمای بالله برزگرند
۴۷۶.....	بهترین ذکر
۴۷۶.....	رحمت حق همه اشیاء را وجوداً و حکماً فرا گرفته است
۴۷۸.....	وعید
۴۸۱.....	ثنا بر صدق وعد است نه وعید
۴۸۴.....	معاد جسمانی و تجسم اعمال

سوره حجر.....	۴۸۷
خداوند نگهدار کتاب خودش است.....	۴۸۹
معنای برج.....	۴۹۲
عالم اعلیٰ متن و قضاء عالم مادون است.....	۴۹۴
جبر و اختیار.....	۴۹۶
انسان صنع الهی.....	۴۹۷
مرتبه دانی رقیقت مرتبه عالی است.....	۴۹۸
قضا و قدر و علم عنائی حق.....	۴۹۸
حروف مقطعه قرآن وجود جمعی دارند.....	۴۹۹
عارف در همه حضرات حضور دارد.....	۵۰۲
عالم مثال خزانه اشیاء است.....	۵۰۷
معطی در هر سادنی (خادمی) الله تعالی است.....	۵۰۹
انسان، طبیعی و مثالی و عقلی و الهی است.....	۵۱۱
حدوث زمانی.....	۵۱۲
خروج نفس از قوه به فعل و مخرج آن.....	۵۱۳
لوح.....	۵۱۴
مفیض صور علمیه.....	۵۱۴
تجدّد امثال.....	۵۱۵
در عرش تمثال ما خلق الله است.....	۵۱۷
مُثل الهیه.....	۵۱۸
آفرینش نر و ماده از هر شیء.....	۵۱۹
در اثبات عقول و مفارقات.....	۵۲۱
انسان حقیقتی ممتد.....	۵۲۳
انشاء.....	۵۲۴
ملائکه از روایح خبیثه متأذی می شوند.....	۵۲۵
تولد و توالد.....	۵۲۶
عیسی علیه السلام نزد اهل حق کلمه الله است.....	۵۲۷
حب و محبوب.....	۵۲۹

۵۳۰.....	نفخ
۵۳۰.....	روح خدا
۵۳۱.....	ولد عین و سرّ والد است
۵۳۲.....	حقیقت و رقیقت
۵۳۳.....	الفاظ رقائق و آیاتی برای ارائه حقائق و اصول معانی نظام وجودند
۵۳۴.....	مذهب شیطان
۵۳۵.....	ابواب ثمانیه بهشت و سبعة جهنم
۵۳۶.....	حس مشترک، لوح نفس و لوح نقش
۵۳۷.....	هشت در بهشت و هفت در جهنم
۵۳۹.....	اربعین
۵۴۱.....	فهرستهای تفصیلی
۵۴۲.....	فهرست آیات
۵۵۳.....	فهرست شماره آیات
۵۶۱.....	فهرست منابع و مآخذ